

ОБЛІКОВО-АНАЛІТИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ УПРАВЛІННЯ ПРОЦЕСОМ ВІДТВОРЕННЯ ОСНОВНИХ ЗАСОБІВ ЛІСОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ

(Представлено к.е.н., доц. Гайдучок Т. С.)

У статті проведено дослідження сутності та принципів відтворення основних засобів. Виявлені особливості існуючих джерел й підходів до оновлення основних засобів лісогосподарських підприємств. З метою підвищення оперативності прийняття рішень щодо формування джерел відтворення основних засобів важливим питанням є організація системи бухгалтерського обліку на підприємстві, як основного джерела інформаційного забезпечення.

Ключові слова: основні засоби, відтворення, обліково-аналітичне забезпечення, управління

Постановка проблеми. Сучасний етап розвитку вітчизняної економіки пов'язаний з кардинальними змінами в структурі та формах власності, а також – в організації та управлінні виробництвом. Це зумовлює необхідність вдосконалення системи облікової інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень.

Головною передумовою здійснення будь-якого виробничого процесу є наявність відповідних засобів праці. Вони становлять близько 70%, а з урахуванням землі – близько 90% активів підприємств. Їх склад і структура визначають вид діяльності та виробничу потужність підприємства.

Але однією з характерних рис основних засобів підприємства є їх поступове зношення, що безпосередньо впливає на продуктивність діяльності. Спрацювання та старіння основних засобів підприємства вимагає не просто заміни основних засобів підприємств, а якісного їх поліпшення, що стає можливим за інтенсивного розширеного відтворення основних засобів.

Процес відтворення потребує відповідного матеріального забезпечення. Сучасний фінансово-економічний стан більшості лісогосподарських підприємств не дозволяє їм здійснювати відтворення основних засобів на належному рівні через нестачу платіжних засобів, але й використання зовнішніх джерел не є оптимальним варіантом, адже ризик їх залучення надзвичайно високий. Саме тому підприємства мають переглянути свої внутрішні джерела фінансування та оптимізувати їх належним чином для забезпечення процесу відтворення основних засобів.

Аналіз основних досліджень і публікацій. Вагомий внесок у дослідження питань теорії і практики, організації та розвитку обліково-аналітичного забезпечення відтворення основних засобів належить вітчизняним вченим: Ф.Ф. Бутинцю, С. Ф. Голову, Т. С. Гайдучок, З. В. Гуцайлюк, В. Б. Івашкевич, Ю.Я. Литвин, Ю. Ю. Мороз, В. В. Сопку, Ю. С. Цаль-Цалку та ін. Водночас, певні аспекти бухгалтерського обліку відтворення основних засобів на лісогосподарських підприємствах потребують подальшого дослідження.

Метою статті є дослідження обліково-аналітичного забезпечення управління відтворювальним процесом основних засобів з метою його удосконалення.

Викладення основного матеріалу. Проблема спрацювання основних засобів та забезпечення їхнього нормального відтворення є найбільш актуальною в сфері лісогосподарського виробництва. Сучасний процес відтворення характеризується низькими темпами зростання, а також сповільненням оновлення основного капіталу. Це сприяє зниженню ефективності його використання. Крім того, на лісогосподарських підприємствах необхідно сформулювати такий механізм, який забезпечить обґрунтоване використання внутрішніх і зовнішніх джерел фінансування оновлення основного капіталу.

Для підвищення ефективності використання основних засобів, першочергове значення має їх відтворення.

Відновлення основних засобів – це безперервний процес їх відтворення шляхом придбання нових, реконструкції, технічного переозброєння, модернізації та капітального ремонту вже діючих. Основні цілі цього процесу – відшкодування зношених основних засобів, збільшення маси основних засобів, забезпечення ними підприємств у відповідності з виробничою програмою і підтримання їх в робочому стані [2].

Відтворення основних виробничих засобів, як процес, має низку характерних ознак, зокрема [1]:

- основні засоби поступово переносять свою вартість на вироблену продукцію;
- у процесі відтворення основних засобів одночасно відбувається рух їхньої споживної вартості та вартості;
- нарахуванням амортизаційних відрахувань здійснюється нагромадження в грошовій формі частково перенесеної вартості основних засобів на готову продукцію;
- основні засоби поновлюються в натуральній формі протягом тривалого часу, що створює можливість маневрувати коштами амортизаційного фонду.

Форми відтворення основних засобів відрізняються між собою розмірами необхідного фінансування та отриманими результатами від їх проведення: звужене відтворення передбачає зменшення загальної сукупності основних засобів, просте відтворення – збереження споживчих вартостей основних засобів (відновлюється попередня виробнича потужність), а розширене відтворення – збільшення споживчих вартостей основних засобів, їх загальної кількості та якості, що забезпечує вищий рівень продуктивності обладнання.

Постійний розвиток сучасних технологій та науки вимагає від підприємств наявності основних засобів, які б могли не просто забезпечити процес виробництва. В наш час основні засоби виступають однією з конкурентних переваг підприємств, адже їх належний стан та використання безпосередньо впливають на ефективність їх функціонування, дають змогу підвищити продуктивність праці, покращити якість продукції, мінімізувати витрати виробництва та в кінцевому результаті вивести його на якісно новий рівень розвитку.

Основою інформаційного забезпечення системи управління процесом відтворення основних засобів є бухгалтерський облік, який разом з економічним аналізом складає систему обліково-аналітичного забезпечення.

Обліково-аналітичне забезпечення управління відтворення основних засобів – це система збору, обробки, узагальнення, подання та аналізу фінансової інформації про порядок формування джерел відтворення основних засобів, забезпечення необхідної кількості та якості для ведення господарської діяльності.

Метою обліково-аналітичного забезпечення має стати поєднання процедур бухгалтерського обліку і економічного аналізу формування інформації такого характеру: історичного, що узагальнює результати діяльності; аналітичного, що передусе прийняттю обґрунтованого управлінського рішення. Звідси можна сформулювати основні функції обліково-аналітичного забезпечення системи управління як частини інформаційно-аналітичного забезпечення: 1) інформаційна – забезпечення системи управління інформацією про діяльність підприємства внутрішніх і зовнішніх користувачів; 2) облікова – відображення фактів господарської діяльності підприємств; 3) аналітична – здійснення на підставі первинних аналітичних даних економічного аналізу діяльності підприємств [3].

До основних елементів системи обліково-аналітичного забезпечення формування джерел відтворення основних засобів, як єдиного систематизованого інформаційного ресурсу відносять первинні і зведені бухгалтерські документи, облікові реєстри, внутрішню звітність, фінансову звітність. Так, на рівні підприємства прийняття управлінських рішень стосовно оптимізації структури фінансових ресурсів для відтворення основних засобів в лісогосподарських підприємствах базується на інформації, що міститься в первинних та зведених бухгалтерських документах, облікових реєстрах, а також у фінансовій та внутрішній звітності.

Необхідно відмітити, що система обліково-аналітичного забезпечення формування джерел відтворення основних засобів є складовою загальної системи управління суб'єкта господарювання, вона базується тільки на даних бухгалтерського обліку і здійснюється працівниками бухгалтерії. Її суть полягає в об'єднанні облікових та аналітичних операцій в один процес, проведення оперативного мікроаналізу, забезпеченні безперервності даного процесу і використанні його результатів при формуванні рекомендацій для прийняття управлінських рішень щодо формування оптимальної структури джерел відтворення виробничого потенціалу. При цьому загальна методологія і нормативні положення обліку і аналізу удосконалюються для раціонального використання в єдиній обліково-аналітичній системі.

Поставлені перед системою бухгалтерського обліку завдання стратегічного характеру формування фінансових ресурсів для відтворення основних засобів можуть бути виконані за умов використання традиційних методів бухгалтерського обліку. Для цього використовуються методи хронологічного і систематичного спостереження; вимірювання господарських засобів і процесів; ресстрації та класифікації даних з метою систематизації; узагальнення отриманої інформації з метою формування звітності [4].

Висновки. Таким чином, обліково-аналітичне забезпечення управління процесом відтворення основних засобів являє собою систему, яка має забезпечувати постійну роботу управлінського персоналу з приводу формування необхідної кількості основних засобів, оптимального вибору джерел поліпшення основних засобів, а також створення ефективного механізму інвестиційного забезпечення

відтворення основних засобів на інноваційній основі. Тому, побудова ефективної обліково-аналітичної системи управління процесом відтворення основних засобів лісгосподарських підприємства неможлива без розробки системи бухгалтерського обліку та її адаптації відповідно до умов господарської діяльності підприємства.

Список використаної літератури:

1. Васильєва Н. А. Економіка підприємства: конспект лекцій / Н.А.Васильєва, Т. А. Матеуш, М. Г. Міронов. – М.: Юрайт, 2011. – 191 с.
2. Яшан Ю. В. Напрямки підвищення ефективності відтворення і використання основних засобів / Ю. В. Яшан // Наукові праці Кіровоградського національного технічного університету. – 2012. – №22. – С. 1-6.
3. Гуренко Т. О. Теоретичні основи формування обліково-аналітичного забезпечення управління [Електронний ресурс] / Т. О. Гуренко, С. І. Дерев'яно, А. С. Липова. – Режим доступу: irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe?...
4. Майдуда Г. С. Місце і роль бухгалтерського обліку у формуванні інформації для управління фінансовими ресурсами на відтворення основних засобів [Електронний ресурс] / Г. С. Майдуда // Ефективна економіка. – 2015. – № 10. – Режим доступу: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4402>

References:

1. Vasyli'eva, N.A. (2011), *Ekonomika pidpriyemstva: konspekt leksij* [Enterprise Economics: lecture notes], Yurajt, Moscow, Russia.
2. Yashan Yu.V. (2012), "Directions efficiency and reproduction of fixed assets" *Naukovi pratsi Kirovohrads'koho natsional'noho tekhnichnoho universytetu*. vol. 22, pp. 1-6.
3. Hurenko, T. (2013), "Theoretical Foundations of Accounting and analytical maintenance", available at: irbis-nbuv.gov.ua/.../cgiirbis_64.exe
4. Mayduda, A. S. (2015), "Place and role in the formation of accounting information for financial management of the reproduction of fixed assets", *Efektivna ekonomika*, [Online], vol. 10, available at: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=4402>

СИДОРЕНКО Інна Артемівна – магістр Житомирського національного агроекологічного університету, спеціальність «Облік і оподаткування».

Наукові інтереси:

- обліково-методичні аспекти бухгалтерського обліку основних засобів лісгосподарських підприємств